

Rytmik FORUM

Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze medlemstidning Nr 1-2008 Årgång 26

TEMA : GENUSPERSPEKTIV

SRD

Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze

Ordförande har ordet

Min treåriga dotter behövde en vanlig vit långärmad t-shirt. Ingen fanns att uppbringa i den stora klädaffären – trodde jag. Till slut hittade jag en på pojkavdelningen. Lite konfunderad frågade jag expediterna varför treåringarnas kläder var så könsuppdelade. De två expediterna tittade på varandra och log. Sedan förklarade de, mycket pedagogiskt: ”Det vet du väl hur det är med pojkar i den åldern. De behöver mer rörelseutrymme i sina kläder. Pojkar rör på sig hela tiden.”

”Jag avskyr att dansa!” Nioåringen spänner ögonen i mig och jag förstår att han menar allvar. Eftersom han är fantasifull, aktiv och kreativ på rytmiklektionerna har jag lite svårt att förstå denna aversion gentemot dans.

”Jag *ville* lära mig dansa...men vet du...” Hans mörka ögon blixtrar.

”...när jag kom in i danssalen satt det bara flickor där och *alla* hade rosa kjolar.” Jag ser hans upprördhet. Det bubblar i hans kropp.

”Då sprang jag till toaletten och stannade ända till lektionen tog slut. Mamma bankade på dörren i en timme minst. Sen dess har jag inte dansat.”

Han skuttar ut på rytmikgolvet, cirklar runt och kommer tillbaka till mig.

”Jag tycker dans är lite fjolligt”, viskar han.

Vi var båda studenter på folkhögskolans musiklinje. Han var nästan två meter lång och såg ut som en kalv på grönbete när vi hade vår första rytmiklektion. Dock var han lite skeptisk och hade svårt att acceptera jeansens omöjlighet i ett rörelsesammanhang. (Detta var några år före stretchjeansens intåg.) Rytmiken drabbade oss båda. Min långbente vän förklarade snart att han behövde skaffa sig nya byxor – ett par som var ”lite mer spralliga”.

”Rytmik är kul för man *får* gå omkring” säger Suleiman, som går i fyran.

Rytmiken är fortfarande befriad från den olyckliga klädkod som kan skrämja bort unga pojkar från ett dansande liv. Rytmiken har också en förmåga att locka flickor att utmana sitt rörelsemönster. Då vi utgår ifrån individens och gruppens skapande har vi möjlighet att utmana de stereotyper och förväntningar angående beteende och inlärningsstil, vilka kopplas till vårt kön.

Mer rörelseutrymme är något som både pojkar och flickor; män och kvinnor behöver och mår bra av. Jag önskar att fler hittar vägen till sina egna sprallbyxor!

Rytmikforum ges ut av Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze
Ansvarig Utgivare: Camilla Gölstam, ordförande i SRD
Redaktör: Karin Jehrlander
Redaktionen: Cécile Bardoux-Lovén, Lotta Bergil, Fransisca Bergman, Annika Gamfeldt, Camilla Gölstam och Martina Jordan
Tryck: E-print

Skicka insändare artiklar, bilder och synpunkter via e-post till redaktion@rytmikforum.se. Material på diskett eller på papper till Karin Jehrlander, Rapsodivägen 136, 14241 Skogås
Hemsida: www.rytmikforum.se

Omslagsbild:

Rytmikelever i Huddinge. Lagg märke till hur eleverna automatiskt har grupperat sig efter kön

Foto : Kjell Jehrlander

ISSN 0280 - 6169

9 770280 616000

I detta nummer

Ordförande har ordet	2
Årsmöteshelg	3
Genusglasögon	4
Vad gör du nu för tiden	6
Debattinlägg	9
Vad är Rytmik?	10
Vad gillar killar?	10
Låtforum	11
Statistik	11
Ung manlig musiker	12

Årsmöteshelg i Växjö den 9-10 februari

Lotta Bergil

Vi var 35-40 rytmikare som deltog i en rad fantastiska workshops på S:t Sigfrids folkhögskola. Vi som var på plats fick den här gången njuta av den stora kompetens som vi rytmikare besitter.

Först ut var Anna Vällilä-Leis, lärare i rörelse och rytmik på Malmö Musikhögskola. Hon gav oss två timmar rörelseimprovisation, uppbyggd kring fem grundrörelser. Jag tror att vi var många som upplevde lyxen att få delta i en lektion igen – istället för att själv vara pedagogen och ha observatörens ansvar på axlarna – och glädjen i att arbeta med hela kroppen på sin egen nivå. Tanken slog mig vid något tillfälle att det måste vara underbart att få se denna stora grupp av rytmikproffs göra det vi är bäst på, och jag tittade ut över salen med de glasögonen ett ögonblick. Sen gick jag in i improvisationen igen...

Efter en nästan plågsamt kort paus var det dags för dramapedagogen Lisa Hallberg att göra några teaterövningar med oss. Lisa Hallberg jobbar också på Musikhögskolan i Malmö, och hon visade sig vara en stor personlighet med ett avväpnande och många gånger dråpligt språkbruk som genererade det ena magskrattet efter det andra. Vi fick jobba i grupper om fyra-fem deltagare, och gavs uppgifter att ta oss an, såsom ljuga oss varsin ny identitet, skälla ut eller berömma någon annan för vad som helst eller sätta upp en

miniteater med eller utan ord. Vi hade väldigt roligt.

Sist på lördagen gjorde Johanna Österling-Brunström från Örebro Musikhögskola en workshop kring sydamerikanska rytmer och låtar. Allas metrikförmågor sattes på prov, och för att hänga med var åtminstone jag vackert tvungen till att uppslukas totalt av uppgiften. Taktarten alt. grundstegen i rumba/chacha/salsa i fötterna, rytmfigurerna i händerna och dessutom helt nya låtar att sjunga samtidigt – på spanska. ”Jag undrar om jag inte var bättre på rytmik när jag gick på Ackis” tänkte jag, och försökte att inte snegla på andra deltagare som verkade utföra allt lekande lätt.

Efter denna fysiska och mentala mangling i fem timmar dukades upp en buffé, och vi fick äntligen chans att sätta oss ner och på allvar återknyta kontakten med for-

na klasskamrater, kolleger, mentorer och elever.

Dagen därpå hann vi med ytterligare en enastående workshop, denna gång med en av arrangörerna av årsmöteshelgen, Sara Wählin, hemmahörande just på S:t Sigfrid i Växjö. Då fick vi damma av våra notläsningsfärdigheter och sjöng körmusik i varierande taktarter från några olika kulturer.

Till slut hade vi faktiskt ett årsmöte också, som Camilla Gölstam höll i med fast hand. Helgen som helhet lär vi hur som helst minnas med mycket värme och glädje.

Jag vill citera en låt som sjöngs när jag gick på Ackis:

*Det är fett kul att va rytmikare!
Din kropp och själ blir mycket rikare
Och du som mänska blir unikare
Det är fett kul att va rytmikare!*

Genusglasögon

Annika Gamfelt

Genusperspektivet är något som kan liknas vid ett par glasögon genom vilka man kan analysera sig själv och världen utanför. Att betrakta världen genom dessa gör bäraren medveten om hur förväntningar ställs på individer beroende på vilket kön de tillhör. De kan bli ett verktyg både för att själv undvika att hamna i slentrianmässiga mönster och för att förklara fenomen i världen omkring.

Den som en gång skaffat sig ett par sådana genusglasögon kan ha svårt att ta av sig dem. Enligt den svenska läroplanen för grundskolan bör vi heller inte göra det. Istället bör vi aktivt motverka just att stereotyper föreställningar om kön reproduceras genom hur vi bemöter och betraktar våra elever.

Alla färdiga lärare borde ha lärt sig anlägga ett genusperspektiv, men tyvärr examineras det fortfarande studenter som knappt hört talas om genus.

Grundskolan är på många sätt intressant när det gäller genusstudier. Eleverna spenderar större delen av sin vakna tid i skolan. Därmed får den stor betydelse för deras identitetsskapande. Inom de estetisk-praktiska ämnena där rytmiken ingår, är dessa frågor definitivt angelägna. Dessa ämnen tillåter en större rumslyg och kreativ frihet för eleverna med syfte att de ska utveckla sin fantasi och konstnärlighet. Kanske är det lättare att vara blind för könsroller och strukturer för dem som undervisar i dessa ämnen – man vill gärna tro att man kommer åt barnens spontana, sanna natur bortom inlärd roll. En ämneslärare träffar dessutom barnen under så kort tid. Man upplever kanske att man inte har tid eller kunnande nog för att ägna sig åt annat än att så effektivt som möjligt presentera sitt ämne. Därmed är det lätt att falla in i traditionella mönster, sånt som man vet fungerar. Jag har träffat på en sådan inställning hos en del av de lärarstudenter som jag mött under min utbildning – de vill undervisa i musik, resten ordnar sig nog. Sociala mönster får klassläraren eller någon annan ta tag i – här ska spelas. Och förresten, är inte det där eviga pratet om genus bara nåt feministerna tjarar om?

Jag tror dock att det är en farlig inställning att ”strunta i” genus bara för att man inte är klasslärare eller feminist.

Det finns mycket forskning om genus i skapande ämnen. Studier av genus i musikundervisningen är inte något nytt. Däremot finns det inte mycket skrivet om genus och rytmik. Därför ska jag här försöka plocka ut det som skiljer rytmiken från den traditionella musikundervisningen och belysa det ur genusperspektiv.

I rytmiken är kroppen vårt instrument. Kroppen är ett laddat område och könsrollerna ställer stora krav på hur våra kroppar tillåts se ut och vad de får och inte får göra. Den är inte – hur mycket vi än önskar – ett neutralt redskap. I sedvanlig ordning börjar vi med pojkarna. Att arbeta med kroppen på vårt sätt, riskerar att utestänga pojkar eftersom

det ingår i deras könsroll att inte röra på sig annat än när de idrottar. Vi vet att det är svårare för pojkar att beträda klassiskt tjejjig mark än tvärtom. Medan en flicka faktiskt kan få status genom att ägna sig åt pojkiga saker, förlorar en pojke nästan automatiskt status om han uppfattas som flickig. Även om inte alla rörelseaktiviteter inom rytmiken är flickiga så kan det räcka med att bara några är det för att skrämja bort pojkar i socialt känsliga åldrar. Är detta anledningen till att fler flickor än pojkar väljer att fortsätta med rytmik på kulturskolorna – och i förlängningen att majoriteten av rytmiklärarstudenterna är kvinnor? Hur ska vi hantera detta?

En risk med den kvinnliga dominansen av rytmikpedagoger är att de bär med sig sin egen könsroll in i sin undervisning och ägnar sig mer åt övningar som ligger nära den. Även vi rytmikpedagoger är uppvuxna med ideal och föreställningar som lyser igenom i vårt kroppsspråk, rörelsemönster och val av material och fokus. Därför är det viktigt att bli medveten om sin egen lärarroll. Det är självklart smart att inte enbart arbeta med legatoövningar med sjalar till stillsam pianomusik. Men mycket av rytmikens kraft ligger just i de element som ligger närmare den kvinnliga könsrollen – estetik, känslor, följsamhet, kroppslighet, rörelse för njutnings skull.

Istället för att ifrågasätta om vårt ämne är för ”tjejjigt” kan vi välja att uppvärdera de egenskaperna. Pojkar behöver i allmänhet mycket mer träning i att göra tjejsaker än tvärtom. Dessvärre kan det visa sig vara svårare. Eftersom

tjejsaker har mindre status är risken stor att pojkar istället för att genomföra en legatoövning med sjarlar, snart leker krig med sjarlarna som strypsningar. De vill hellre få en utskällning av fröken än att nästan dansa balett, liksom.

När det gäller flickor handlar det givetvis också om att de är fast i begränsande föreställningar om sig själva och varandra. Generellt är flickor mer mottagliga för rytmikämnet, men även de behöver vidga sina vyer. De kan exempelvis bli bättre på att förstå att rörelse inte alltid behöver vara "vackert". Flickor är från tidig ålder väldigt självmedvetna om sin kropp och hur de rör sig. Det kvinnliga rörelseidealet präglas av adjektiv som eteriskt, sensuellt eller graciöst. Det är inget fel på det, men problemet är att det ofta blir det enda tillgängliga för flickor. Det finns som bekant också stora krav på hur själva kroppen som rör sig ska se ut. Om vi inte är aktsamma riskerar rytmikundervisningen bli ännu ett område där flickorna övar sig i att vara vackra objekt och där osunda kroppsideal förstärks. Flickor behöver lära sig att använda kroppen för sin egen skull. Som ett redskap.

Inom rytmiken spelar kroppen, för att använda Jaques-Dalcrozes egna ord, "den förmedlande rollen mellan ton och tanke". Den vetenskapen kan verka förlösande för flickor som tidigt lär sig att deras kroppar ska objektifieras och att dess rörelse är något som skall betraktas av andra. (Därmed inte sagt att rytmik inte kan vara vackert och njutningsfullt att betrakta!)

Jag ska avslutningsvis ge några förslag på hur vi kan arbeta genusmedvetet i rytmiksalen.

Det första är; att grundligen förklara varför vi använder kroppen. Vi bör verkligen vinnlägga oss om att våra elever förstår vad rytmik är. Att tydligt klargöra syftet med övningarna - att förstå och känna musiken – tjäna både flickor och pojkar på. Pojkar kan behöva denna "ursäkt" för att våga sig på vissa övningar. Flickor förstår att kroppen kan vara ett värdefullt redskap för dem själva. Tydlig metodik alltså!

För det andra; pröva möjligheten att då och då dela upp undervisningen i flick- och pojkgrupper. Detta med tanke på att det kan vara lättare att experimentera med gränser när det andra könet inte är närvarande. Alltså inte i syfte att göra tjejsaker med tjejer och killsaker med killar.

För det tredje – och viktigast av allt – använd genusglasögonen! Genom dem kan vi upptäcka vilka medvetna och omedvetna föreställningar om kön som styr samspelet mellan elever och mellan oss själva och dem. Det kan låta ansträngande, men det är också oerhört givande att arbeta med genus. Det ökar din förståelse för de elever du möter och för hur du själv agerar. Och förutom att ledsaga nya musiska människor kan du även se att du hjälper dem att bli mer människa och mindre könsroll.

En kort introduktion till genusteori

Begreppet "genus" har inte använts så länge inom forskningen. Det är en vidareutveckling av den tidigare kvinnoforskningen, som i högre grad fokuserade på att synliggöra kvinnor, både historiskt och i det samtida samhället. Man kritiserade det faktum att historien till allra största del berättade männens historia, och gjorde en stor insats för att föra in kvinnors erfarenheter och villkor.

Man började snart intressera sig för hur samhället ser på kön: vad som är medfött och vad som skapas socialt. En gren av forskningen ansåg att det behövdes ett nytt begrepp, varpå "genus" började användas för att förklara de skillnader mellan könen som skapas utifrån hur samhället anser att kvinnor och män är – medan kön används då man pratar om rent biologiska skillnader. Diskussionen handlar nu ofta om hur stor del av en människas karaktär som är medfödd och hur stor del som är påverkad av hur samhället vill att vi ska vara.

I varje samhälle finns en genusordning. Den består av alla föreställningar om kvinnligt och manligt som finns på en viss plats vid en viss tid och allt det som dessa för med sig i fråga om vem som gör vad, vem som kan bestämma vad, vem som är överordnad vem, samt hur vi uppfattar oss själva och varandra, kollektivt och individuellt. Föreställningar och berättelser om kön, genus, genomsyrar

vårt tänkande och präglar inte bara sexualitet och familjeliv utan också arbetsmarknad, politik, religion, juridik etc. Även i skolan blir genusordningen tydlig i fråga om hur lärare bemöter sina elever, hur elever bemöter varandra, och vilka föreställningar som finns om hur pojkar och flickor ska vara.

Att belysa genus innebär inte nödvändigtvis att man sysslar med feminism. Feminismen tar sig an genus men fokuserar på maktperspektivet: man anser att samhällsstrukturen underordnar kvinnor och främjar män och jobbar emot det.

Även om man inte skriver under på feministisk teori kan man tänka genusmedvetet för att göra sig uppmärksam på begränsande könsstereotyper. Som pedagog bör man dessutom ha i åtanke att LPO 94 (den senaste läroplanen för grundskolan) gör klart att "skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster". Den skall därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet. Genusaspektiven är alltså inskriven i svenska grundskolans läroplan.

Mer läsning: "Genusforskning i korta drag" finns att ladda ner på Vetenskapsrådets hemsida www.vr.se

Vad gör du nu för tiden

Eftersom män är i klar minoritet i vårt yrke har vi bl.a. frågat hur det känns att vara man i ett kvinnodominerat yrke. Vi undrade också om de hade några idéer om hur vi ska göra för att göra Rytmikämnet mer attraktivt för män. I det här numret har Francisca Bergman m.fl. intervjuat ett antal manliga rytmiklärare.

Peter Danielsson

När gick du rytmikutbildningen?

Jag tog examen 1997

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Det var skönt! Man blev inte jämförd med någon.

Var arbetar du idag?

Jag är teatermusiker hos Friteatern. Spelar i stort sett allting med strängar; gitarr, banjo, fiol m.m. Har jobbat där i snart 10 år nu.

Varför jobbar du inte som rytmiklärare?

Det finns ingen rytmiklärartjänst här i Östersund. Det var betydligt lättare för mig att få jobb som gitarrlärare och gitarrist.

Hur tror du att man kan attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Jag vet faktiskt inte. Självt upptäckte jag inte rytmiken förrän jag började studera på I/E gitarr på Ingesund. Innan dess hade jag inte hållit på med vare sig Rytmik eller dans. Men jag fick en sådan aha-upplevelse av rytmiken på högskolan, så att jag lämnade allt och sökte in på Rytmiklärarlinjen i Stockholm.

Per-Magnus Persson

När gick du rytmikutbildningen?

Det måste varit 1982 som jag började. Blev klar 1986. Gick i Stockholm.

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Jag tänkte aldrig på det, det var inget man reflekterade över egentligen, det var ju en kvinnodominerad värld, men jag var inte så påverkad av det.

Var arbetar du idag?

Jag har egen firma där jag håller på med företagsutbildningar inom data.

Hur kommer det sig att du inte jobbar med Rytmik idag?

Jag jobbade på skolor några år, men tröttnade på det och tänkte att det inte var rätt grej för mig. Så då bytte jag bana.

Hur tror du man kan attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Det är ju svårt att svara på. Det kommer nog alltid vara ett yrke som många kvinnor attraheras till. Det kommer nog alltid vara svårt att locka killar till rytmiklärarutbildning.

Varför tror du det?

Det är inte ett så högavlönat jobb när man jobbar med barn och så. Det är likadant som med vården. Det kommer nog alltid vara en kvinnodominerad värld

Dick Nordell

När gick du rytmikutbildningen?

1981-1985

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Jag tyckte att det var inte så farligt för i min klass gick det 4 -5 killar. Det var nog fler killar som gick på Rytmiklärelinjen på 1980-talet än idag.

Var arbetar du idag?

Jag undervisar i musik på Hästhagsskolan i Farsta och har årskurs 1-6

Hur upplever du din roll som manlig lärare?

Jag blir otåligt, när det blir för mycket prat och "lell". Vill att man går rakt på sak istället för att prata runt saken med en massa tomma ord och floskler. Jag vill ha klara konkreta mål med min undervisning. Att eleverna vet vad jag ställer för krav på dem.

Hur tror du man kan attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Högre status? Nej, det är nog inte bara det. Titta bara på fritidspedagogerna många av dem är ju män. Äh, jag vet inte! Det är kanske så att en utbildning som utlovar att man blir sådär lite halvbra på mycket inte lockar män. Ibland kan jag känna att Rytmiiken på högskolan var för kvinnligt mjukt.

Mårten Jansson

När gick du rytmikutbildningen?

Jag gick i Stockholm 1986-1992

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Det var okej!

Var arbetar du idag?

Jag undervisar i sång och harmonilära på gymnasiet estetiska program. Dessutom är jag verksam som körledare i musikskolan i Uppsala.

Varför jobbar du inte som rytmiklärare?

Rytmiik finns inte som ämne på gymnasiet här.

Hur upplever du din roll som manlig lärare?

Som lärare spelar det ingen roll om man är man eller kvinna. Att jag är man, har ingen betydelse för min undervisning.

Hur tror du att man kan attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Vet inte!

Arne Gren

När gick du rytmikutbildningen?

Jag började 1981. Jag tog ett sabbatsår och spelade, så jag gick ut 1985.

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Det var inget som jag tänkte särskilt mycket på faktiskt. Jag kan inte komma ihåg att det kändes på nåt speciellt sätt.

Var arbetar du idag?

Nu är jag egen företagare, jobbar med webproduktion. Jag har musik som hobby och intresse.

Hur kommer det sig att du inte jobbar med Rytmiik idag?

I början hade jag Rytmiik för barn och spelade till dans på olika dansskolor. Där hade jag stor nytta av att vara rytmiklärare och kunde ibland hjälpa lärarna att förstå var de skulle lägga fokus rent metriskt i sina rörelser osv. Sen kom jag in på att göra musik till video och film och det gled sen över åt webhålllet. Det blev så ganska snabbt att det inte var pedagogiken som var i fokus för mig utan spelandet och den kreativa processen kring det. Och det är fortfarande på det sättet!

Hur tror du man attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Metodiken bygger ju mycket på att man använder kroppen, att hitta musiken i kroppen med hjälp av rörelse och dans. Kanske är det så att killar överlag är mer intresserade av själva musikutövandet än att röra sig? Om så, borde man kanske lägga mer tyngd på övningar och metodik där man spelar mer i undervisningen. Hur det skulle gå till vet jag inte...

Thomas Ekelöf

När gick du rytmikutbildningen?

79-83 i Stockholm. Det var första årskullen som gick på bara Musikhögskolan efter flytten från Dalcrozeseminariet.

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Jag hade redan tidigare i livet valt såna saker som tjejer gjorde mer än killar så jag var inte förvånad. Det var inget nytt på det sättet, jag var bra på att leka med tjejer. Tänker på det gör man såklart, men det är löjligt att se det som något som killar inte skulle kunna hålla på med. Det är egentligen inte något som borde bara "genusstyr". Dalcroze själv var ju man till exempel.

Det fanns inte så mycket män som sysslade med Rytmik och det fick inte lika stor teoretisk prägel. Det hade mycket flumstämpel.

Var arbetar du idag?

Jag arbetar på gymnasiet här i Visby, på estetiska programmet. Jag är musiklektör och undervisar i de gängse musikämnena som finns.

Varför jobbar du inte som rytmiklektör?

Vi har inte Rytmik som ett eget ämne. Men jag har haft undervisning i röst och rörelse på scengymnasiet. Där har jag jobbat mer med Rytmik och rörelse på det sättet man gjorde under utbildningen.

Hur upplever du din roll som manlig lärare?

Jag har inte en känsla av att kön har en avgörande roll här. Däremot så kan jag ha en känsla att man ibland blir tagen på större allvar för att man är man. Män kan ibland betraktas ha en mer teoretisk och mindre flummig pedagogik.

Hur tror du man kan attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Det var ju väldigt komplicerat... Jag tror att i samma ögonblick som vi kan få killar att intressera sig för musik i allmänhet där de inte spelar sina elektriska instrument så blir det en ändring. Om man får ett kulturellt skifte där det är okej att musicera med sin kropp för killar.

Man kanske kan ge rytmiken en mer respektabel teoretisk inramning. Men det måste börja att man sysslar med musiken!

Just nu lever vi i Idol-tidevarvet, man ska ha talang, det handlar inte om övning. Att öva upp något man inte är född med, det ligger inte i tiden.

Erik Grind

När gick du rytmikutbildningen?

Jag gick mellan 76-79 i Malmö.

Hur upplevde du att vara i minoritet som man under din utbildning?

Nu råkade vi vara 3 killar och 4 tjejer i min klass. Så det var inte en direkt minoritet! Men jag tror det var lite ovanligt att ha det så.

Var arbetar du idag?

Nu arbetar jag på en friskola här i Falun som heter Söderbaumska skolan. Jag är anställd som fritidspedagog, men i det ingår 3 timmar Rytmik och musik i min tjänst. Sen jobbar jag mycket med bild. Det är en kulturprofil på skolan så vi försöker få en helhet av olika konstnärliga uttryck.

Hur upplever du din roll som manlig lärare?

Jag ser ingen större skillnad. Jag trivs! Det är likadant som under utbildningen. På min skola är vi många män. Det påstås att det är ett kvinnodominerat yrke, men vi är många killar på arbetsplatsen. Många har andra konstnärliga bakgrunder som de använder sig av i sitt arbete på skolan.

Hur tror du man kan attrahera fler killar till rytmikutbildningen?

Det var en svår fråga! Det gäller ju att ha det på de förberedande utbildningarna och göra det tillräckligt attraktivt. Jag gick på musikgymnasiet i Malmö. Vi hade rytmik i halvgrupper och jag märkte att de jag hade Rytmik med lärde jag känna bättre. Det var då jag blev intresserad av ämnet. Rytmikundervisning måste vara på en bra nivå så att den inte upplevs som fjantigt och onödigt. Många musiker tycker att de bara ska spela på sitt instrument och undrar varför de ska springa och röra sig. Det gäller att kunna motivera eleverna och den bästa motivationen är att göra det roligt och meningsfullt: För att kunna det krävs en duktig pedagog!

Om slopande av Dalcroze i vårt förbundsnamn

Svar till Lotta Bergil angående hennes debattinlägg i Rytmikforum nr 4/07.

Dalcrozerytmiken i Sverige firade förra året 100 år, 1907 – 2007. Sverige var alltså bland de allra första rytmiklän-derna i världen! Vi kan läsa om detta i Rytmikforum nr 3/2007 som beskriver sångerskan Anna Behles möte med Dalcroze och Rytmiken vid en sommarkurs i Genève 1906. Året därpå, efter ännu en sommarkurs, öppnade hon sin Dalcrozeskola, Institut för rytmisk gymnastik och plastik i Stockholm.

Några år senare spreds Rytmiken ut i Europa och världen när Dalcroze undervisade och utbildade musiker, dansare, författare och skådespelare vid sin internatskola Hellerau utanför Dresden. Elever till Anna Behle och andra intres-serade tog sig också till Hellerau och senare Genève och Rytmiken fick på så vis fäste i Stockholm och Göteborg redan på tidigt 20-tal. I Stockholm startade rytmikläraru-tbildning 1933 då Karin Fredga fick tillstånd av Dalcroze att utbilda rytmiklärare.

På 50-talet bildades Svenska Dalcrozeläraryöbbundet för att ta till vara medlemmarnas intressen pedagogiskt och fack-ligt. Förbundet är en länk till den internationella Dalcroze-unionen FIER.

Sedan ett antal år tillbaka heter vi ju numera Svenska Ryt-mikpedagogförbundet Dalcroze. Förbundet är viktigt för oss som trots allt är en liten musikpedagogisk grupp i Sve-rige!

Varför ger jag denna historiska tillbakablick? Är det för att jag är en gammal möjlig Dalcrozepedagog som vill konser-vera honom?

Nej, precis som Du säger Lotta, så har vi förvalt och ut-vecklat arvet från Dalcroze så som han önskade. Metoden vilar på hans idé och arbetssätt, många Dalcrozeövningar är helt enkelt geniala, men vi är inte dogmatiska utan möter våra elever på deras nivå med musik och rörelse. Vårt ar-betssätt är modernt och helt à jour med dagens pedagogik och vi är fria i vårt val av musikgenre och kultur. Vi kan ha olika mål att undervisa emot, beroende på den skolform eller den elevgrupp vi möter och vi har den stora förmå-nen att kunna undervisa i såväl musik som i rörelse! Men i grunden är vi rytmiklärare, utbildade i Rytmik efter Dalc-rozes idé och arbetssätt!

Det jag vill föra fram i debatten är just varumärket Dalc-roze. Andra varumärken som Montessori, Suzuki, Kodály, Waldorf talar genast om vilken pedagogik det är frågan om. Namnet Dalcroze står för en musikpedagogisk grund-idé och gehörsmetod och är en kvalitetsstämpel som är mycket viktig för oss. Det finns ju, som väl alla vet, andra lärargrupper som anser sig vara rytmiklärare fast de inte har en utbildning från musikhögskola. Hur kan vi då skilja ut oss och förklara skillnaden? Jo, just genom att hävda rytmikmetodens idé, syfte, arbetssätt och historik!

Min erfarenhet är att etablerade musiker, musiklärare, dan-sare vet vad Dalcroze står för. Visst finns de som har upp-fattningen att Rytmik är något förlegat, men det stämmer ju inte enligt vad vi själva tycker, eller hur?

En annan viktig aspekt är urvattningen av examensrätten. Fram till 1978 gällde rytmiklärarexamen; fram till 2001 utbildades Rytmik- och Ensemblelärare och för närvarande utbildas mot Lärarexamen med inriktning musik, profilom-råde Rytmik. De som i dag utbildas får egentligen inte titu-lera sig rytmiklärare för den examen finns inte längre. Det anser jag vara ett tungt skäl till varför förbundet skall värna om Rytmiken, rytmiklärarna samt varumärket Dalcroze! Vilka skall annars göra det?

Hur kan vi då enas kring benämningen av förbundet? Att bara kalla det Svenska Rytmikförbundet kommer att göra oss anonyma. Rytmik har ju flera betydelser och man kom-mer att undra om det är rytmiklärare, jazzmusiker eller en musikteorigrupp. Att Rytmik i vår bemärkelse är en peda-gogik är också viktigt att visa. Då är vi tillbaka till Svenska Rytmikpedagogförbundet.

För mig finns endast ett alternativ, nämligen det vi redan har och som täcker allt det jag framfört:

Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze.

Om vi fortsätter att både förvalta och utveckla Rytmiken kommer namnet Dalcroze varken konserveras eller bli möjligt!

Ulla Hellqvist, professor i Rytmik

Vad är Rytmik?

Några pojkar i år 4 och 5 på Myrängskolan i Täby svarar på frågan:

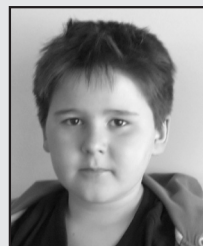

Henric Gustavsson

Rytmik för mig är egentligen allt när man tänker på rörelse och musik. Man lär sig att skapa saker och att göra saker tillsammans. Man blir bättre på att använda rösten på olika sätt – både att sjunga själv och i grupp.

Daniel Aspegren- Savberg

Rytmik är en rolig sak! Man lär sig rytmer, taktarter och att sjunga bättre.

Dino Vidimilic

Typ, rytm och träning till musik. Man lär sig massor till exempel att klappa i händerna bra.

Jacob Kuru

Rytmik är att göra musik med hela kroppen, till och med; med tänderna. Det är jättekul!

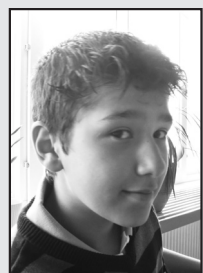
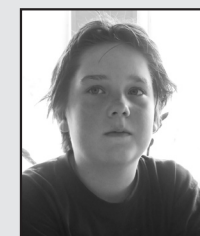

Albert Nilsson

Man springer runt med musiken. Med Rytmik lär man sig att hålla takten och så blir man bra på att följa andra.

Oscar Litzell

Det ser coolt ut med Rytmik när man hittar på egna saker. Jag har blivit bra på att spela på instrument.

Suliman Amrullah Zaman

Man lär sig nya toner. Jag har lärt mig massor av nya steg och rytmer. Det är kul med Rytmik för man får gå omkring, liksom.

Karim Kuvaja Rabhi

Man leker och hoppar runt samtidigt som man sjunger. Jag har lärt mig om noter och att spela på instrument. Det är himla kul!

Vad gillar killar?

Det här är en fråga som inte bara vi rytmiklärare ställer oss. Genusperspektivet på musikundervisning är något som diskuteras livligt både i Sverige och utomlands. Två frågor dominerar i debatten.

1. Varför är kvinnor underrepresenterade i det professionella musiklivet?
2. Varför är pojkar underrepresenterade i den frivilliga musikundervisningen?

Detta är något av en paradox. Hur kan skolmusiken anses "tjejig" när de flesta yrkesmusiker är män? Några menar att om fler män får uppleva Rytmik under pojkåren är det kanske större chans att de vill ägna sig åt det som vuxna. I ett temanummer för tio år sedan gavs några tips för att göra Rytmik mer lockande för pojkar.

Förslagen var bland annat att;

- ibland göra rena pojk- eller flickgrupper.
- hålla ett högt tempo, med mycket energi i lektionerna.
- göra många grovmotoriska övningar.
- ha med tävlingsmoment.
- använda sig av musik och dansstilar som anses "häftiga" och macho.
- Att ha lektionstema som intresserar pojkar, typ spöken, cirkus, rymden m.m.

Men ska vi verkligen ha en Rytmikundervisning för pojkar och en annan för flickor?

Skriv till Rytmikforum och tyck till!
redaktionen@rytmikforum.se

Låtforum

I det här numret har vi helt följdaktigt en låt skriven av en man. Ni hittar en intervju med Dick Nordell på annan plats i tidningen.

Några av er kanske känner igen den här låten. Under många år var denna lilla kanon alltid med under utsparksfestligheterna på KMH.

De studerande i avgångsklassen samlades på överplanet i ljusgården. En och en ner fick de springa nedför trappan medan de som väntade nedanför sjöng. Dick berättade att låten kom till under en harmonilektionen då uppgiften var att skriva just kanon.

Kanon

Text och melodi : Dick Nordell

Vå - ga släpp ta - get, så vi när - mar oss var - and - ra.

Lö- vet på gren - en släp - per ta - get, skyn - dar fort till de and - ra löv - en.

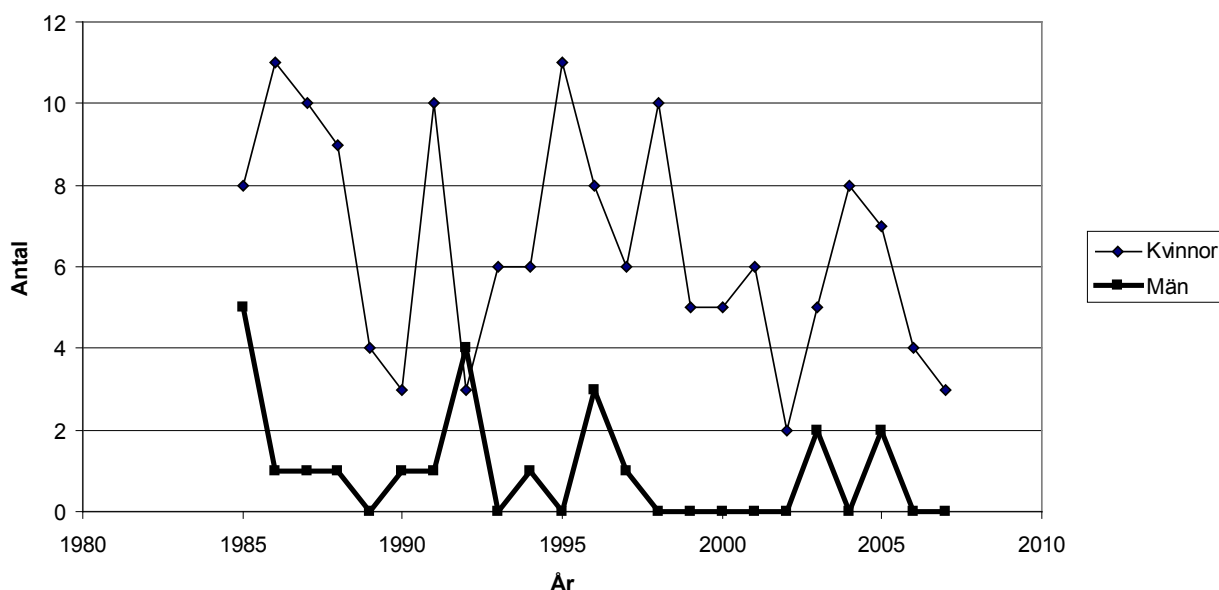
Statistik

I det här numret har vi enbart intervjuat män och pojkar om deras syn på Rytmik.

Som ni ser på statistiken nedan, har ju en hel del män tagit Rytmiklärarexamen vid KMH.

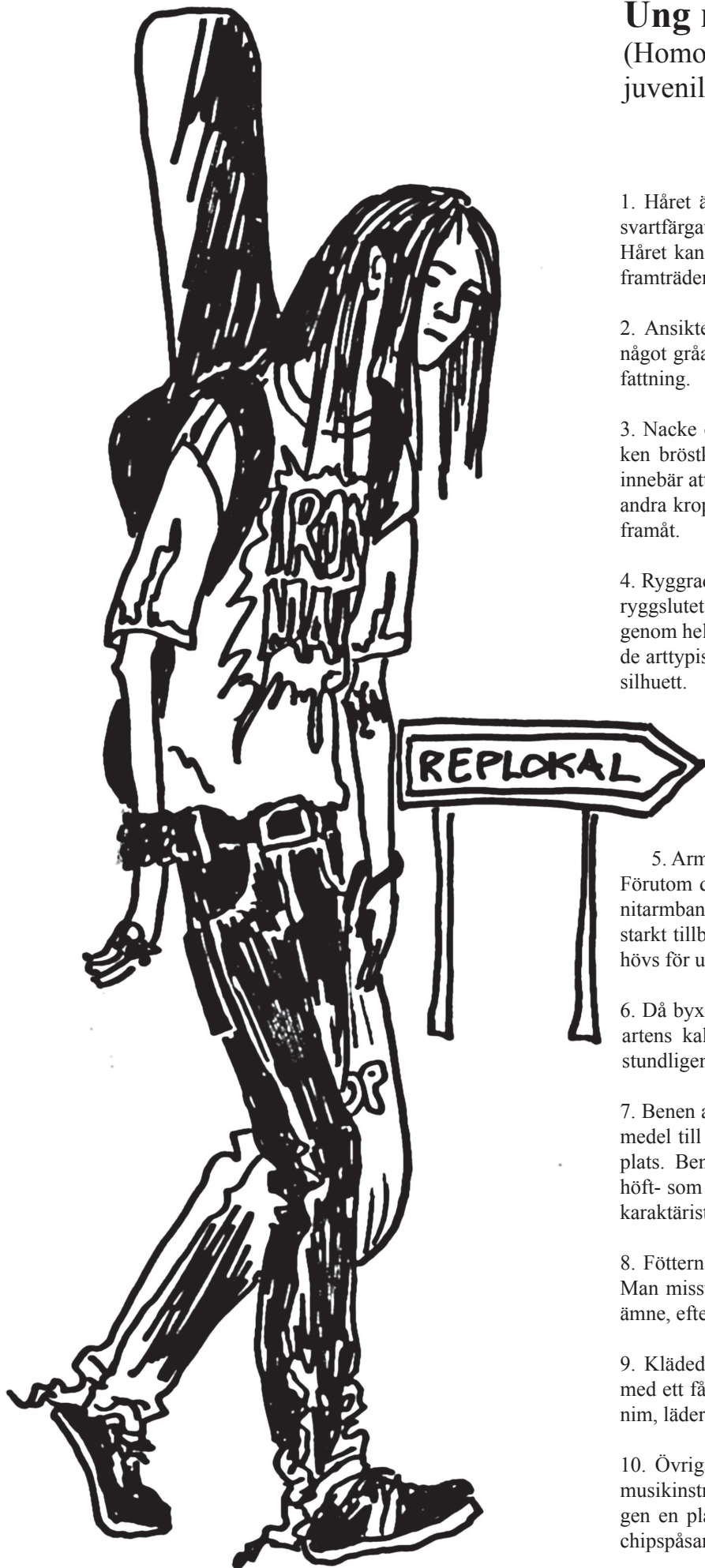
Av de 80 personer som examinerades i Malmö under samma tidsperiod var 5 män. (Vi har inte fått tag på några siffror från Göteborg) Men, ändå, varför är kvinnor så överrepresenterade i Rytmiklärarkåren?

Utexaminerade rytmikstudenter på KMH

Ung manlig musiker

(Homo sapiens rocmusicus)
juvenildräkt

1. Håret är oftast mycket långt, till synes ovårdat, ibland svartfärgat. Används till att headbanga med vid s.k. gigs. Håret kan hos vissa varianter av UMM vara snaggat, ofta framträder då i nacken en eller flera tatueringar.

2. Ansiktet uppvisar lätt hängande mungipor, trött blick, något gråaktig hudton, samt acne i större eller mindre omfattning.

3. Nacke och axlar sluttar starkt framåt-nedåt med insjunknen bröstorg som följd. Den framåtlutande överkroppen innebär att UMM måste kompensera balansen med hjälp av andra kroppsdelar för att inte ramla framåt vid förflyttning framåt.

4. Ryggraden uppvisar en konvex kurva. Observera särskilt rygglutet, som hos Ung Manlig Musiker fortsätter sin bana genom hela ryggraden ända ner till svanskotan. Bärandet av de arttypiska jeansbyxorna ger härigenom en karaktäristisk silhuett.

5. Armar och händer är smyckade med tribe-tatueringar. Förutom dessa bär arten talrika smycken av metall, såsom nitarmband, dödskalleringar och kedjor. Muskulaturen är starkt tillbakabildad, med undantag av de muskler som behövs för utövandet av musikinstrument.

6. Då byxorna lätt ramlar av denna art, ställs stora krav på artens kalsongbeklädnad. Dessa (kalsongerna) exponeras stundligen, särskilt hos landsortslevande exemplar.

7. Benen aktiveras då UMM tar sig från sitt fortskaffningsmedel till en replokal, som är artens vanligaste häckningsplats. Benen är vanligen tunna, relativt oflexibla i såväl höft- som knäleder samt bleka, då de alltid döljes under de karaktäristiska jeansen.

8. Fötterna är än så länge en utforskad del av denna art. Man misstänker emellertid att de utsöndrar ett starkt doftämne, eftersom de dygnet runt beklädes med skor.

9. Klädedräkt: Färgen på UMM:s klädsel utgörs av svart med ett fåtal komplementfärger. Materialvalen är alltid denim, läder och metall.

10. Övriga kännetecken: UMM påträffas i regel med sitt musikinstrument på ryggen. I ena handen återfinns vanligen en plastkasse med proviant i form av läskburkar och chipspåsar.